

СЕВАСТОПОЛЬСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

02 грудня 2009 року

Справа №

Севастопольський апеляційний господарський суд у складі колегії
суддів:

головуючого судді

суддів

за участю представників сторін:

представник позивача: не з'явився, товариство з обмеженою відповідальністю
"А";

представник відповідача: гр.-ка Ф, довіреність № б/н від 10.11.09,
товариство з обмеженою відповідальністю "Л";

представник третьої особи: гр.-н Л, довіреність № 981 від 17.04.09, фізична
особа - підприємець Ж;

розглянувши апеляційну скаргу товариства з обмеженою відповідальністю
"Л" на рішення господарського суду Автономної Республіки Крим

за позовом товариства з обмеженою відповідальністю "А"

до товариства з обмеженою відповідальністю "Л"

3-тя особа фізична особа - підприємець Ж

про витребування майна з чужого незаконного володіння,

ВСТАНОВИВ:

У березні 2009 року позивач - товариство з обмеженою відповідальністю
"А" звернувся до господарського суду Автономної Республіки Крим з
віндикаційним позовом, в порядку статті 387 Цивільного кодексу України, до
товариства з обмеженою відповідальністю "Л" про витребування майна з
чужого незаконного володіння.

Позов мотивовано тим, що відповідач без достатніх правових підстав утримує майно, яке на праві власності належить позивачу, а саме: стіл робочий (1950,00 грн), стелаж № 3 (2910,00 грн), стіл (1700,00 грн), комплект стельових світильників в кількості 6 штук з одним додатковим світильником загальною вартістю 3087,07 грн (арк. с. 3-4).

22 червня 2009 року позивач в порядку статті 22 Господарського процесуального кодексу України звернувся з заявою про зміну позовних вимог, в якій просить стягнути з відповідача майнову шкоду у вигляді вартості втраченого у результаті пожежі майна, яка відповідно до експертного висновку № ВС-9 від 19 червня 2009 року складає 8139,00 грн, а також судові витрати у вигляді державного мита в сумі 102,00 грн, інформаційно-технічного забезпечення судового процесу у розмірі 118,00 грн, вартості послуг адвоката в сумі 1800,00 грн та витрат на проведення експертного товарознавського дослідження в сумі 1284,00 грн (арк. с. 74, 84).

Судом встановлено, що заява про зміну позовних вимог мотивована тим, що вищезазначене майно, яке було предметом віндикаційного позову було знищено в результаті пожежі, що підтверджується актом про пожежу № 34 від 23 травня 2009 року (арк. с. 75).

Рішенням господарського суду Автономної Республіки Крим позов задоволено частково.

Стягнуто з товариства з обмеженою відповідальністю «Л» на користь товариства з обмеженою відповідальністю „А" суму шкоди в розмірі 8139,00 грн, суму за оплату адвоката в розмірі 1800,00 грн, державне мито у розмірі 102,00 грн, витрати на інформаційно-технічне забезпечення судового процесу в сумі 118,00 грн.

В частині позовних вимог щодо стягнення з товариства з обмеженою відповідальністю „Л" суми за проведення товарознавської експертизи в розмірі 1284,00 грн відмовлено.

Задовольняючи позов, суд першої інстанції, з посиланням на статтю 1166 Цивільного кодексу України, виходив з доведеності наявності в діях відповідача складу цивільного правопорушення, як необхідної підстави для притягнення до такого виду цивільної відповідальності як відшкодування

шкоди.

Не погодившись з рішенням суду, товариство з обмеженою відповідальністю „Л” звернулось до Севастопольського апеляційного господарського суду з апеляційною скаргою, в якій просить рішення суду першої інстанції скасувати, у позові відмовити.

В апеляційній скарзі заявник посилається на порушення судом першої інстанції норм процесуального права, що виразилось у розгляді справи без участі представника відповідача.

04 листопада 2009 року за вх. № 9883 до Севастопольського апеляційного господарського суду від відповідача надійшли доповнення до апеляційної скарги, в якій заявник зазначає, що місцевий господарський суд не звернув уваги на одночасну зміну позивачем предмету та підстав позову, що призвело до порушення норм процесуального права та має бути підставою для скасування судового рішення.

Крім того, в доповненнях до апеляційної скарги заявник звертає увагу на неправильне застосування судом першої інстанції норм матеріального права.

Так, з посиланням на статті 594, 595, 1166 Цивільного кодексу України, заявник вказує, що він притримував вищезазначене майно на законних підставах та не є винним у пожежі, за наслідками якої це майно було знищено, тому покладення на нього відповідальності у вигляді відшкодування шкоди не можна визнати правомірним.

У відзиві на апеляційну скаргу від 11 листопада 2009 року позивач просить залишити апеляційну скаргу без задоволення, а рішення суду першої інстанції без змін.

У судовому засіданні, яке відбулось 11 листопада 2009 року, представник відповідача апеляційну скаргу підтримав, представник позивача проти скарги заперечував. У слуханні справи було оголошено перерву до 02 грудня 2009 року.

За розпорядженням заступника голови Севастопольського апеляційного господарського суду від 02 грудня 2009 року у складі судової колегії була проведена заміна судді В. на суддю Л.

Розглянувши справу повторно у порядку статті 101 Господарського

процесуального кодексу України, судова колегія встановила наступні обставини.

Як вбачається з матеріалів справи, 01 листопада 2008 року між товариством з обмеженою відповідальністю "А" (орендодавець) та фізичною особою - підприємцем Ж. (орендар) укладений договір оренди торговельного обладнання № 34/1 на підставі якого за актом прийому - передачі орендарю було передане майно на загальну суму 24151,36 грн, в тому числі те, що було знищено під час пожежі та виступало предметом вищезазначеного віндикаційного позову.

01 листопада 2008 року між товариством з обмеженою відповідальністю «Л» (орендодавець) та фізичною особою - підприємцем Ж(орендар) був укладений договір оренди № 29/08/А нежитлових приміщень № 1.15., загальною площею 55,0 кв. м на першому поверху, розташованих в торговельному центрі за адресою: м. Сімферополь, вул. Енська, 37.

Як зазначає позивач, 17 лютого 2009 року він дізнався про той факт, що товариство з обмеженою відповідальністю «Л» притримує майно, яке належить товариству з обмеженою відповідальністю «А», в рахунок погашення суб'єктом підприємницької діяльності Ж. заборгованості по договору оренди від 01 листопада 2008 року № 29/08/А, що явилось підставою для звернення до суду з позовом про витребування цього майна з чужого незаконного володіння.

Однак у зв'язку з тим, що майно, яке притримував відповідач, було знищено під час пожежі, позивач був вимушений звернутися з заявою про зміну позовних вимог та просити стягнути з товариства з обмеженою відповідальністю "Л" майнової шкоди у вигляді вартості знищеного майна.

Вивчивши матеріали справи, заслухавши представників сторін, обговоривши доводи апеляційної скарги, перевіrivши правильність застосування судом першої інстанції норм матеріального та процесуального права та відповідність висновків суду обставинам справи, судова колегія знаходить апеляційну скаргу такою, що підлягає частковому задоволенню, рішення суду першої інстанції — скасуванню з прийняттям нового рішення про відмову у позові, а заяву товариства з обмеженою відповідальністю "А" про зміну позовних вимог - поверненню без розгляду, у зв'язку з наступним.

Відповідно до 22 Господарського процесуального кодексу України, позивач вправі до прийняття рішення по справі змінити підставу або предмет позову, збільшити розмір позовних вимог за умови дотримання встановленого порядку досудового врегулювання спору у випадках, передбачених статтею 5 цього Кодексу, в цій частині, відмовитись від позову або зменшити розмір позовних вимог.

Предмет позову - це певна матеріально - правова **вимога** позивача до відповідача. Предмет позову кореспондує зі способами захисту права.

Підстава позову - це фактичні обставини, на яких ґрунтується вимога позивача.

Зміна предмету позову означає зміну вимоги, з якою позивач звернувся до відповідача. Зміна підстав позову - це зміна обставин, на яких ґрунтується вимога позивача. **Приписи статті 22 Господарського процесуального кодексу України не передбачають права позивача на одночасну зміну предмету та підстав позову.** Така зміна може мати лише альтернативний характер. Отже, у разі подання позивачем клопотання (заяви), направлено на одночасну зміну предмета і підстави позову, господарський суд з урахуванням конкретних обставин повинен відмовити в задоволенні такого клопотання (заяви). Відповідна правова позиція викладена у листі Вищого господарського суду від 02.06.2006 № 01-8/1228 "Про деякі питання практики застосування норм Господарського процесуального кодексу України, порушені у доповідних записках про роботу господарських судів у 2005 році".

Разом з тим, заява позивача від 22 червня 2009 року направлена на одночасну зміну предмету (гроша сума замість майна) та підстав позову (стаття 1166 Цивільного кодексу України замість статті 387 цього Кодексу).

З огляду на викладене ця заява не приймається судом до розгляду та підлягає поверненню заявникові, а розгляду підлягають віндикаційні вимоги позивача про витребування майна з чужого незаконного володіння.

Статтею 41 Конституції України передбачено, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю.

Відповідно до статті 16 Цивільного кодексу України кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або

майнового права та інтересу.

Частиною 1 статті 321 Цивільного кодексу України передбачено, що право власності є непорушним. Ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні.

Згідно зі статтею 387 Цивільного кодексу України власник має право витребувати своє майно від особи, яка незаконно, без відповідної правової підстави заволоділа ним.

У підтвердження права власності на вказане майно позивач надав рахунок від 09.10.2008 № 10/009 і платіжне доручення №№ 16861601, рахунок від 13.10.2008 № 10/013 і платіжне доручення № 1685, 1620, рахунок фактуру № 0-00004076 від 27.10.2008 і платіжне доручення № 1656 - відповідно до яких товариство з обмеженою відповідальністю "А" придбало у товариства з обмеженою відповідальністю "Меблева компанія "К".

У відзиві на апеляційну скаргу відповідач посиляється на статтю 594 Цивільного кодексу України як на правову підставу володіння вищезазначеним майном, та зазначає при цьому, що він користувався своїм правом при утриманні речі у результаті неналежного виконання третьою особою – суб'єктом підприємницької діяльності Ж. обов'язків по сплаті орендної плати.

Судова колегія з такими доводами відповідача не погоджується з наступних підстав.

Так, за правилами статті 594 Цивільного кодексу України кредитор, який правомірно володіє річчю, що підлягає передачі боржникові або особі, вказаній боржником, у разі невиконання ним у строк зобов'язання щодо оплати цієї речі або відшкодування кредиторів пов'язаних з нею витрат та інших збитків має право притримати її у себе до виконання боржником зобов'язання. Притриманням речі можуть забезпечуватись інші вимоги кредитора, якщо інше не встановлено договором або законом. Кредитор має право притримати річ у себе також у разі, якщо права на неї, які виникли після передачі речі у володіння кредитора, набула третя особа. Ризик випадкового знищення або

випадкового пошкодження притриманої речі несе кредитор, якщо інше не встановлено законом.

Інститут притримання, за певних обставин, наділяє особу, що володіє річчю, яка їй не належить (ретентора), правом не повертати річ її власнику, якщо особа, яка утримує річ, понесла певні збитки, не отримала оплати або має інші вимоги до боржника, які виникли через невиконання або неналежне виконання іншою стороною свого зобов'язання.

При цьому, до виникнення права на притримання між суб'єктами права притримання - кредитором (ретентором) та боржником, уже повинні існувати певні правові зв'язки, на підставі яких кредитор володіє річчю боржника, тобто є законним (титульним) володільцем. Якщо кредитор неправомірно заволодів річчю, то право притримання не виникає.

Відповідач не навів жодної правової підстави заволодіння предметом притримання - спірним майном. Отже посилання товариства з обмеженою відповідальністю "Л" на правила статті 594 Цивільного кодексу України в даному випадку є необґрунтованими.

Посилання відповідача на відсутність його вини у знищенні вищезазначеного майна також є хибними.

Правові питання щодо вини як підстави відповідальності за порушення зобов'язання врегульовані статтею 614 Цивільного кодексу України, згідно з якою особа, яка порушила зобов'язання, несе відповідальність за наявності її вини (умислу або необережності), якщо інше не встановлено договором або законом. Особа є невинуватою, якщо вона доведе, що вжила всіх залежних від неї заходів щодо належного виконання зобов'язання. Відсутність своєї вини доводить особа, яка порушила зобов'язання.

Таким чином, в цивільному праві діє презумпція вини особи, яка допустила порушення зобов'язання. Це означає, що така особа буде вважатися винною у порушенні і сама має довести відсутність своєї вини. Презумпція вини в цивільному праві діє без будь-яких відступів. Тобто під виною в

цивільному праві розуміється невжиття особою всіх залежних від неї заходів щодо належного виконання зобов'язання.

Слід зазначити, що правила вказаної статті підлягають застосуванню за аналогією до правовідносин щодо відшкодування позадоговірної (деліктної) шкоди, оскільки як у випадку невиконання договору, так і за зобов'язанням, що виникає внаслідок заподіяння шкоди, чинне законодавство виходить з принципу вини контрагента або особи, яка завдала шкоду (статті 614 та 1166 ЦК України) (Роз'яснення Вищого арбітражного суду "Про деякі питання практики вирішення спорів пов'язаних з відшкодуванням шкоди" № 02-5/215 від 01.04.1994 із змінами і доповненнями).

Відповідач у цій справі не навів яких саме заходів ним було вжито задля уникнення таких можливих наслідків пожежі як знищення майна, а тому не довів відсутність його вини у цьому знищенні.

Таким чином, позовні вимоги товариства з обмеженою відповідальністю "А" до товариства з обмеженою відповідальністю "Л" є обґрунтованими. Однак, як вбачається з матеріалів справи, предметом позову є майно, яке було знищено під час пожежі, тобто перестало існувати, що унеможлиблює його витребування у відповідача, а як наслідок - і задоволення відповідних позовних вимог.

За правилами статті 49 Господарського процесуального кодексу України судові витрати при відмові у позові покладаються на позивача.

Враховуючи викладене та керуючись 101, 103 (пункт 2), 104 (частина 1, пункти 1, 4), 105 Господарського процесуального кодексу України, суд

ПОСТАНОВИВ :

1. Апеляційну скаргу товариства з обмеженою відповідальністю "Л" задовольнити частково.
2. Рішення господарського суду Автономної Республіки Крим від 23

вересня 2009 року у справі № 0 скасувати.

3. Прийняти нове рішення.

4. В позові товариства з обмеженою відповідальністю "А" до товариства з обмеженою відповідальністю "Л" про витребування майна з чужого незаконного володіння відмовити.

5. Повернути заяву товариства з обмеженою відповідальністю "А" про зміну позовних вимог без розгляду.

Головуючий суддя

Судді